10.09.2018 (korjattu)

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite Kuuleminen 7.9.2018 (pe) klo 11.00

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SÄTEILYLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää vastineensa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimittamiin sidosryhmien lausuntoihin seuraavassa. Ministeriön aiemmin toimittamassa 12.6.2018 päivätyssä muistiossa on käsitelty sidosryhmien lausunnot. Tässä muistio korvaa mainitun muistion.

Lisäksi ministeriön, valiokunnan (valiokuntaneuvos Maiju Tuominen) sekä Säteilyturvakeskuksen yhdessä tekemän jatkovalmistelun pohjalta ministeriö esittää lakiin eräitä lisäyksiä tai muutoksia sekä teknisluonteisia tarkennuksia.

Muistiossa on kolme osaa: I Vastine sidosryhmien lausuntoihin, II Muutostarpeet lakiin ministeriön, valiokunnan sekä Säteilyturvakeskuksen jatkovalmistelun pohjalta sekä III Teknisluonteiset tarkennukset lakiin.

Tässä muistiossa ei erikseen käsitellä niitä pykäliä, joihin erillisessä perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeV 21/2018 vp) annetussa sosiaali- ja terveysministeriön 6.9.2018 päivätyssä vastineessa on otettu kantaa. Nämä pykälät ovat lain 21 §:n 1 mom., 24 §:n 3 mom., 124 §:n 2 mom. ja 189 §:n 5 mom.

I Vastine sidosryhmien lausuntoihin

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan lausunnonantajien esittämät huomiot ovat pääosin sellaisia, että ne voidaan ottaa tarkemmin huomioon Säteilyturvakeskuksen määräyksissä ja ohjeistuksessa. Seuraavista lausunnoista (TEM, LVM, PM, SM, YM, Valvira, TTL, Evira, Trafi, VTT, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto/Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Röntgenhoitajaliitto ry, Tehy ry, Rakennusteollisuus RT ry, Omakotiliitto, Suomen Hammaslääkäriliitto, Suomen eläinlääkäriliitto, Suomen Radiologiyhdistys r.y., Sähköherkät ry, Juhani Knuuti, Kaivosteollisuus ry) ei täten ministeriön näkemyksen mukaan aiheudu muutostarpeita.

Ministeriö esittää lausuntojen pohjalta lakiin joitain teknisiä täsmennyksiä.

1. OKM:n lausunnon pohjalta ehdotetaan muutettavaksi:

- 44 §:n 3 momenttia seuraavasti:
  ” Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitetuista tehtävän hoitamista koskevista käytännön **vaatimista** edellytyksistä ”.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Perustelut: yhdenmukaistetaan säännös 2 momentin kanssa

- 47 § 1 momentti seuraavasti:
  ”…**soveltuva** kelpoisuus~~, johon sisältyy~~ **mukaan lukien** säteilysuojeluosaaminen…”
  Perustelut: HE:n sanamuoto on tulkittavissa siten, että säteilysuojeluosaamista ei voisi suorittaa muutoin kuin osana tutkintoa. Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että säteilysuojeluosaaminen voidaan hankkia joko osana tutkintoa taikka erikseen.
  - 47 §:n 2 momenttia seuraavasti:
  ”Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ~~soveltuvasta~~ kelpoisuudesta ja säteilysuojelun osaamisvaatimuksista”.
  Perustelut: Pykälän 2 momentissa tarkoitetun kelpoisuuden osalta toiminnanharjoittajalla ei ole harkintavaltaa, sen sijaan 1 momentissa kelpoisuus on toiminnanharjoittajan harkinnassa ennen työntekijän määräämistä tehtävään.

2. Suomen Lääkäriliitto ry:n lausunnon pohjalta ehdotetaan muutettavaksi:

- 111 §:n 2 momenttia seuraavasti:
  Perustelun laatijan on oltava lääketieteellisestä altistuksesta vastaava lääkäri tai hammaslääkäri ja hänen on kuultava lähetteenantajaa. Perustelun laatimisessa on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston laatimia tutkimukseen pääsyn kriteerejä**, mikä vaatimus koskee myös yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettuja terveydenhuollon palveluja.**

  Perustelut: Pelkkä pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa asian toteaminen ei riitä, vaan asiasta tulee säätää eksplisiittisesti pykälässä. Viittaus palveluvalikoimaneuvostoon on välttämätön laissa EU:n säteilyturvallisuusdirektiivin (55 artiklan 2 h kohta) täytäntöönpanemiseksi.

- 113 §:n otsikkoa seuraavasti: Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin velvollisuudet
- 113 §:n 1 ja 3 momentissa termi ”lähetteen antaja” korvataan termillä ”lähetteen antava lääkäri tai hammaslääkäri”

3. Tullin lausunnon pohjalta ehdotetaan muutettavaksi
- 16 §:n 1 momentti seuraavasti: Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden ja 69 §:ssä tarkoitettujen kulutustavaroiden tuontia ja vientiä sekä radioaktiivisten jätteiden kulkua Suomen alueen kautta. **Lisäksi Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden kansainvälisiä kuljetuksia ja kansainvälistä liikennettä.**

  Perustelut: Lausunnossaan Tulli ehdottaa sen muuttamista kuulumaan seuraavasti:

  ”Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden ja radioaktiivisten aineiden kansainvälisiä kuljetuksia ja kansainvälistä liikennettä.”

  Kuitenkin säteilylain määritelmien mukaan ”radioaktiivinen aine” sisältyy käsitteeseen ”säteilylähde”, joten ”radioaktiivinen aine” olisi Tullin mukaisessa ehdotuksessa tarpeeton toisto, joka tulisi poistaa, jolloin säännös kuuluisi tosiasiallisesti seuraavasti:

  ”Tulli valvoo osaltaan säteilylähteiden kansainvälisiä kuljetuksia ja kansainvälistä liikennettä.”

Ehdotuksen perusteeksi Tulli esittää, että sen toimivaltaa ei rajattaisi tuontiin ja vientiin, vaan laajennettaisiin koskemaan kuljetuksia ja liikennettä. Kuitenkin Tullin ehdottama muotoilu tosiasiallisesti rajaisi merkittävässä määrin tuonnin ja viennin valvontaa siitä, mitä hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Tullin ehdottama laajennus sen toimivaltaan voitaisiin toteuttaa lisäämällä kuljetuksen ja liikenteen valvonta 1 momenttiin, kuitenkaan ottamatta sieltä mitään pois. Siten ehdotetaan, että 1 momenttiin lisättäisiin Tullin ehdotusta mukaillen toinen lause, johon kuitenkin lisättäisiin viittaus radioaktiiviin jätteisiin, joita pitää myös tässä mielessä valvoa.

II Muutostarpeet lakiin ministeriön, valiokunnan (valiokuntaneuvos Maiju Tuominen) sekä Säteilyturvakeskuksen jatkovalmistelun pohjalta

1. Lain 4 §:n (’määritelmät’) 34) kohdan toiminnanharjoittajan määritelmään ehdotetaan lisättäväksi:
   ”34) *toiminnanharjoittajalla* 48 §:ssä tarkoitetun turvallisuusluvan haltijaa, **165 §:ssä tarkoitetun luvan haltijaa**, …”

   Perustelut: Toiminnanharjoittajan määritelmä ei kata kaikilta osin laserluvan haltijoita. Laserpykälät eivät toimi, jos yksityishenkilö haluaa käyttää suurteholasereita muussa toiminnassa kuin elinkeinotoiminnassa (esim. eräät DJ:t). Tällainen henkilö ei olisi toiminnanharjoittajan määritelmässä tarkoitettu toiminnanharjoittaja. Ehdotetaan täten määritelmän täsmentämistä siten, että määritelmä nimenomaisesti kattaisi lain 165 §:ssä tarkoitetun luvanhaltijan.

2. Lain 15 §:n (’kunnan terveydensuojeluviranomainen’)1 momentista ehdotetaan **poistettavaksi ”asunnot**”.

   Perustelut: Kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo viitearvojen noudattamista (eli korjaavia toimia, jos altistus on suurempi kuin säädetty viitearvo) sekä selvitysvelvollisuuden noudattamista. Asunnot eivät kuulu 146 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan selvitysvelvollisuuden piiriin, joten niitä koskien ei tule säätää selvitysvelvollisuuden noudattamisen valvonnasta kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi.

3. Lain 18 §:n (’säteilyturvaneuvottelukunta’) 2 momentin asetuksenantovaltuuteen ehdotetaan lisättäväksi **”päätösvaltaisuus”**, jotta myös Säteilyturvaneuvottelukunnan päätösvaltaisuudesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

   Perustelut: Ydinenergialain 56 §:n vastaava valtuus on sangen epätäsmällinen. Nyt ehdotettavan ionisoivasta säteilystä annettavan valtioneuvoston asetuksen pykälät koskien säteilyturvallisuusneuvottelukuntaa olisivat yhdenmukaiset ydinenergia-asetuksen pykälien kanssa, jotka koskevat ydinturvallisuusneuvottelukuntaa. Selvyyden vuoksi asetuksenantovaltuutta olisi tarpeen täsmentää tältä osin.

4. Lain 20 §:n (’työntekijöiden annosrekisteri’) 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

   ”Säteilyturvakeskus pitää työntekijöiden annosrekisteriä säteilytyöntekijöiden, **säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien** terveyden sekä säteilyturvallisuuden varmistamista varten.

Perustelut:

Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi, koska säteilyvaaratyöntekijöiden ja säteilyvaara-avustajien altistusolosuhteiden tarkkailusta saatavat tulokset olisi välttämätöntä tallettaa työntekijöiden annosrekisteriin näiden terveyden sekä säteilyturvallisuuden varmistamista varten. Käytännössä talletettujen tietojen perusteella voitaisiin järjestää terveydentilan erityinen seuranta lain 97 §:n mukaisesti. Säteilyvaaratilanteita on erittäin harvoin ja edellisen kerran tällaisen tilanteen vuoksi Suomessa on jouduttu kirjaamaan Säteilyturvakeskuksen ylläpitämään annosrekisteriin henkilöannostietoja vuonna 1986 Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuudesta johtuen.

5. Lain 37 §:n (’säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuus’) 3 momenttia ja 41 §:n (’säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus’) 7 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi seuraavasti:

   ”Radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusasiantuntijalla on lisäksi oltava vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus**, joka osoittaa kyseessä olevaa kuljetusmuotoa koskevan asiantuntemuksen radioaktiivisten aineiden kuljetukseen.”**

   ”Radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusvastaavana voi kuitenkin toimia henkilö, jolla on vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus**, joka osoittaa kyseessä olevaa kuljetusmuotoa koskevan asiantuntemuksen radioaktiivisten aineiden kuljetukseen**.”

   Perustelut: Ilman täsmennystä radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusasiantuntijana tai säteilyturvallisuusvastaavana voisi (ainakin teoriassa) toimia myös sellaisen kelpoisuuden, jossa ei sisällä osaamista radioaktiivisista aineista, perusteella. Vaarallisten aineiden kuljetuksista annetun lain 3 a §:ssä säädetään kuljetusten pääluokista. Vaarallisten aineiden maakuljetusten turvallisuusneuvonantajasta annetun valtioneuvoston asetuksen (274/2002) 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa on tarkemmin määritelty, että radioaktiiviset aineet kuuluvat pääluokkaan 7.

6. Hallituksen esityksestä poiketen ehdotetaan lain 41 §:n (’säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus’) 2 momenttia täsmennettäväksi seuraavasti:

   ”Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään [**uusi numeroitu rakenne**]**:**
   1) henkilö, jolla on oikeus harjoittaa röntgenhoitajan ammattia terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettuna laillistettuna ammattihenkilönä, saa toimia säteilyturvallisuusvastaavana terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitetun perusterveydenhuollon ja yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitetun palvelujen tuottajan muussa natiiviröntgentoiminnassa kuin tietokonetomografiatoiminnassa **sekä eläinröntgentoiminnassa [yhdistetty kaksi lausetta]**;
   2) **terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saa toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto”**.

   Perustelut: Terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa on nykyisin vaadittu säteilyturvallisuudesta vastaavaksi johtajaksi

henkilö, joka on suorittanut kyseisen pätevyysalan vastaavan johtajan kuulustelun. Vastaavista johtajista vain yksittäiset henkilöt ovat ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita ja tyypillisesti henkilöllä on muu korkeakoulututkinto kuten insinöörin tutkinto.

Säteilylainsäädännön kokonaisuudistuksessa säteilysuojelukoulutusta koskeva alatyöryhmä linjasi, että terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saisi toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto. Tämä on huomioitu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen valmistelussa, jonka mukaan mainitussa toiminnassa riittäisi korkeakoulututkinto. Tästä syystä lakiin olisi täsmennettävä poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan tarvitaan ylempi korkeakoulututkinto säteilyturvallisuusvastaavana toimimiseen, jotta ehdotetun lain ja asetuksen välillä ei olisi ristiriitaa.

7. Lain 45:ää (’lausunto korkeakoulun säteilysuojelukoulutuksesta’) ehdotetaan täsmennettäväksi: ”sen varmistamiseksi, että **koulutus**~~ksella saavutetaan~~ **antaa** tarvittavat tiedot ja **tehtävän hoidon edellyttämän** säteilysuojeluosaamin~~s~~en”.

Perustelut: Sanamuotoa on selkeyden vuoksi tarpeen täsmentää, jotta erotetaan se, että koulutus antaa teoreettiset tiedot, joiden nojalla saadaan valmiudet käytännön operatiiviseen toimintaan.

8. Lain 49 §:n (’turvallisuusluvasta vapautettu toiminta’) 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi seuraavasti: …2) **muussa kuin 13 ja 14 luvussa tarkoitetussa toiminnassa** sellaiseen oikeutusperiaatteen mukaiseen säteilylähteen käyttöön, jossa radioaktiivisen aineen määrän tai säteilylaitteen turvallisuusominaisuuksien vuoksi säteilyaltistus on vähäinen;

Perustelut:

Säteilyturvallisuusdirektiivin 27 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on edellytettävä, että seuraaville toiminnoille vaaditaan joko rekisteröinti tai lupa:

a) säteilyä tuottavien laitteiden tai kiihdyttimien taikka radioaktiivisten lähteiden käyttö lääketieteellisessä altistuksessa *tai muussa kuvantamistarkoituksessa kuin lääketieteellisessä kuvantamisessa*;

Mainitusta direktiivin säännöksestä johtuen 13 ja 14 luvussa tarkoitettua toimintaa ei voida vapauttaa turvallisuusluvasta, mitä koskeva rajaus on välttämätöntä lisätä pykälään. Juridinen aukko syntyisi siitä, että ilman turvallisuuslupaa oikeutetuksi arvioituna (esim. tutkimustarkoituksessa) voitaisiin antaa vapaarajan alittavaa radioaktiivista lääkettä tai käyttää implantoitavaa vapaarajan alittavaa umpilähdettä tai tehdä muussa kuin lääketieteellisessä tarkoituksessa kuvantamista säteilylaitteella, jolla turvallisuusominaisuuksien vuoksi säteilyaltistus on vähäinen, mutta direktiivin mukaan näihin toimintoihin kuitenkin tarvittaisiin aina turvallisuuslupa.

9. Lain 54 §:n (’vakuuden asettaminen’) 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi seuraavasti: ”…

Vakuutta ei kuitenkaan ~~tarvitse~~ **ole velvollisuutta** asettaa **silloin, kun 1 momentissa tarkoitettu toiminta koskee radioaktiivista ainetta** ~~radioaktiiviselle aineelle~~, jonka puoliintumisaika on lyhyempi kuin 150 päivää.

Perustelut: Selvyyden vuoksi on tarpeen linkittää tilanne, jolloin toiminnanharjoittajalla ei ole velvollisuutta asettaa vakuutta, 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan, jolloin 1 ja 2 momentin välinen suhde selkiytyvät.

10. Lakiin ehdotetaan täsmennettäväksi 63 §:n (’annosmittauspalvelun valvonta’) 1 momenttia seuraavasti: Annosmittauspalvelu**u**~~n valvontaan~~ **sovelletaan, mitä** 20 **luvussa**~~kua~~ **säädetään toiminnanharjoittajan valvonnasta ja maksuista**.

Perustelut:

Annosmittauspalvelu ei sinällään harjoita säteilytoimintaa, joten se ei ole toiminnanharjoittaja. Annosmittauspalvelun hyväksynnästä ja tehdystä tarkastuksesta peritään maksu uudistettavana olevan Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteita annettavan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (voimaantulo: 1.1.2019) nojalla. Tämän vuoksi 20 luvun säännöksiä pitäisi voida soveltaa myös annosmittauspalveluun. Muutoksenhakua sovelletaan annosmittauspalveluun joka tapauksessa jo 196 §:n 3 momentin nojalla. Muutoksenhakua koskeva soveltaminen on tältä osin selkeä. Maksuja koskevia säännöksiä voidaan katsoa sovellettavan sillä perusteella, että palvelua valvotaan, jolloin tarkastuksesta peritään maksu. Tämän vuoksi säännökseen on lisättävä myös ”maksut”, jotta maksut eivät jää ns. harmaalle alueelle, sovelletaanko niitä vaiko ei annosmittauspalvelun harjoittajaan.

11. Ehdotetaan lisättäväksi säteilylain 71 §:ään (’kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus’) uusi 2 momentti sekä 3 momentin alkuun lisättäväksi ”lisäksi”-sana:

” Säteilylähteiden valmistukseen, säilyttämiseen, kauppaan, vientiin tai tuontiin oikeuttavan turvallisuusluvanhaltijan on toimitettava kalenterivuosittain Säteilyturvakeskukseen tiedot vastaanottamistaan, luovuttamistaan ja hallinnassaan olevista säteilylähteistä.”
”**Lisäksi** korkea-aktiivisten umpilähteiden käyttöön tai hallussapitoon oikeuttavan turvallisuusluvan haltijan on toimitettava kalenterivuosittain Säteilyturvakeskukselle tiedot hallinnassaan olevista korkea-aktiivisista umpilähteistä”.

Perustelut:

Säteilyturvakeskus saa tiedon säteilyn käytöstä ja siihen liittyvistä säteilylähteistä ensisijaisesti säteilyn käyttäjiltä turvallisuuslupahakemuksissa ja säteilyn käytön muutoksia koskevissa ilmoituksissa. Vertaamalla säteilylähteitä toimittavilta ja vastaanottavilta tahoilta saatuja vastaanotto-, luovutus- ja varastointitietoja toiminnanharjoittajilta saatuihin hakemus- ja ilmoitustietoihin, voidaan tehokkaasti valvoa, että kaikki turvallisuuslupaa edellyttävät säteilylähteet pysyvät vain sellaisten tahojen hallinnassa, joilla on asianmukainen turvallisuuslupa. Täten turvallisuusluvanhaltijan ilmoitusvelvollisuutta on tarpeen laajentaa koskemaan kaikkia säteilylähteitä valmistuksen, säilyttämisen, kaupan, viennin tai tuonnin kyseessä ollessa.

Pykälän 3 momentin alkuun lienee selvyyden vuoksi lisättävä sana ”**lisäksi**”, jotta sen funktio erottuu selvemmin 2 momentissa säädetystä.

12. Ehdotetaan 81 §:n (’eräiden säännösten soveltaminen radioaktiivisiin jätteisiin’) 1 momentin 3 kohtaan lisättäväksi:

”…3) 71 §:ssä säädetään säteilylähteiden kirjanpitovelvollisuudesta **ja ilmoitusvelvollisuudesta;**

Perustelut:

Tarvitaan lisäys ’ilmoitusvelvollisuudesta’, jotta vastaanottoja, luovutuksia ja hallussaoloa koskeva ilmoitusvelvollisuus koskisi säteilylähteiden lisäksi vastaavasti myös radioaktiivisia jätteitä. [Esim. Suomen Nukliditekniikka käsittelee radioaktiivisia jätteitä.]

13. Ehdotetaan 83 §:n 2 momentissa korvattavaksi ”umpilähteet” sanonnalla **’radioaktiivista ainetta sisältävät säteilylähteet**’.

Perustelut:

Avolähteiden käytöstä syntyviä jätteitä ja päästöjä koskevaa STUK-määräystä kirjoitettaessa on havaittu, että ’umpilähteet’ on mainitussa momentissa liian rajaava määre, sillä momentin pitää sisällöllisesti kattaa myös avolähteet, mistä syystä olisi käytettävä ehdotettu terminologiaa.

14. Ehdotetaan 99 §:n (’ikärajoitukset sekä työharjoittelijoita ja opiskelijoita koskevat altistusolosuhteet’) 3 momentin 1. virkettä muutettavaksi seuraavasti:

” **Alaikäinen työharjoittelija tai opiskelija, jonka tulee olla vähintään 16-vuotias, saa osallistua säteilylähteiden käyttöön ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen hänen koulutuksensa tai siihen liittyvän työharjoittelun vuoksi**.
[HE:ssä vastaava momentti: ” Alle 18-vuotias työharjoittelija tai opiskelija, joka on täyttänyt 16 vuotta, saa osallistua säteilylähteiden käyttöön ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen hänen koulutuksensa tai siihen liittyvän työharjoittelun vuoksi”.]

Perustelut:

Sanamuotoa on tarpeen täsmentää, jotta käy selkeästi ilmi, että työharjoittelijan ja opiskelijan altistusolosuhteita koskeva poikkeussäännös koskee vain 16- ja 17-vuotiaita työharjoittelijoita tai opiskelijoita, muttei sitä vanhempia 18-vuotta täyttäneitä.

15. Ehdotetaan 112 §:n (’säteilysuojelun optimointi lääketieteellisessä altistuksessa’) 4 momentti muutettavaksi seuraavasti:

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset käytännön menettelyistä säteilysuojelun optimoimiseksi ~~potilaan~~ tutkimuksissa, toimenpiteissä ja hoidoissa sekä lasten, raskaana olevien, imettävien ja oireettomien henkilöiden säteilysuojelun optimoinnista. Lisäksi Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset ~~tutkimusten ja toimenpiteiden~~ **potilaan säteilyaltistuksen** vertailutasoista ja niiden käyttämisestä **tutkimuksissa ja toimenpiteissä**.

Perustelut:

Poistettava momentista sana ”potilaan”, koska lääketieteellisen altistuksen kohteena voi olla muukin henkilö kuin potilas ehdotetun lain lääketieteellisen altistuksen määritelmän (4 §:n 1 mom. 10) kohta) mukaisesti. Pelkkä ”potilas” on täten tässä yhteydessä liian rajaava määre. Kuitenkin momentin viimeisessä lauseessa pitää olla viite nimenomaan ”potilaan säteilyaltistuksen vertailutasoista” jne., koska vertailutasot annetaan nimenomaan potilaan tutkimuksille ja toimenpiteille.

16. Ehdotetaan poistettavaksi 126 §:n 1 momentti ja 126 §:n 2 momentin 1 kohtaa muutettavaksi seuraavasti:

~~Toiminnanharjoittajan on ennalta arvioitava turvallisuuslupaa edellyttävästä säteilytoiminnasta aiheutuva väestön altistus sekä suunniteltava toimet sen vähentämiseksi. Arviointia ja suunnitelmaa on tarkistettava, jos toiminnassa tapahtuu väestön altistukseen vaikuttavia muutoksia.~~
Toiminnanharjoittajan on rajoitettava väestön altistusta:
1) **huolehtimalla säteilylähteiden käytönaikaisesta säteilyturvallisuudesta** ~~suojaamalla säteilylähteet ja niiden käyttöpaikat~~ 66 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla;

Perustelut: Pykälän 1 momentti on asiasisällöltään päällekkäinen 26 §:n (’turvallisuusarvio’) 1 momentin kanssa. Pykälän 2 momentin 1 kohtaa olisi tarpeen muuttaa yleisempään muotoon, jotta momentin sanamuoto vastaisi sitä, mitä 66 §:n 1 momentissa säädetään.

17. Ehdotetaan 161 §:n 2 momenttia täsmennettäväksi seuraavasti:
”Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ionisoimattoman säteilyn väestölle aiheuttaman altistuksen **raja-arvoista ja muusta** rajoittamisesta.

Perustelut: Asetuksenantovaltuutta on tarpeen täsmentää, sillä asetuksella annettaisiin nimenomaan altistuksen raja-arvot.

18. Ehdotetaan täsmennettäväksi 191 §:n (’valvontamaksun korottaminen ja jälkikanto’) 1 momenttia: ”…toiminnanharjoittajalta peritään perimättä jään~~een~~**yt valvontamaksu**~~n~~ **tai sen** osa 50 prosentilla korotettuna”.

Perustelut: Pykälää on tarpeen täsmentää, koska valvontamaksu on voinut jäädä perimättä joko kokonaan tai sitten osittain, jolloin jompaakumpaa, joko koko valvontamaksu tai sen osa perittäisiin 50 prosentilla korotettuna.

19. Ehdotetaan 202 §:n (’siirtymäsäännökset’) 11 momenttia selkeytettäväksi seuraavasti: ”….Säteilyturvakeskus ~~voi~~ antaa hakijalle säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuutta osoittavan todistuksen ~~maksutta~~, jos 37 §:ssä säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. **Todistus on maksuton**.

Samoin ehdotetaan pykälän 15 momenttia selkeyttäväksi seuraavasti: ”Toiminnanharjoittajan on noudatettava … sekä 75 §:n 4 momentissa säädettyä **velvollisuutta poistaa käytöstä yli 40 vuotta vanha umpilähde**…”.

Perustelut: Säteilyturvakeskuksen on annettava todistus, jos 37 §:ssä säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Sanamuoto ei voi olla ehdollinen. Muut ehdotetut muutokset ovat teknisluonteisia ja pykälien sanamuotoja selkeyttäviä.

Ydinenergialaki

20. Ehdotetaan ydinenergialain 27 c §:n (’valvonnasta vapauttaminen’) muutettavaksi seuraavasti:

”Muuta ydinjätettä kuin **käytettyä** ydinpolttoainetta saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudellee**nk**äyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsitellä **noudattaen jätelakia**

(646/2011), jos ~~kyseisessä jätteessä~~ **siinä** olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole **7 q §:n 1 momentin 28 kohdan nojalla määrättyä** vapauttamisrajaa suurempi.

Jos ~~1 momentissa tarkoitetun jätteen~~ radioaktiivisen aineen määrä on vapauttamisrajaa suurempi, 1 momentissa tarkoitettu toiminta edellyttää Säteilyturvakeskuksen hyväksynnän. "

Perustelut: Momentti on tarpeen muuttaa yhdenmukaiseksi säteilylain 84 §:n kanssa. Momentissa on tarpeen selkeyttää, että uudelleenkäyttö, kierrättäminen, hyödyntäminen ja loppukäsittely voivat koskea muuta ydinjätettä kuin *käytettyä* ydinpolttoainetta. Muutoin pykälän täsmennykset ovat luonteeltaan teknisiä.

21. Ehdotetaan ydinenergialain 27 d §:ään lisättäväksi uusi toinen virke:

”Vapauttamisrajat on asetettava siten, että väestölle aiheutuva altistus on vähäinen. **Vapauttamisrajat voivat koskea 33 §:n 2 momentissa tarkoitettua laitosaluetta tai rakennusta taikka 27 c §:ssä tarkoitettua jätettä.**”

Perustelut:
Muutos on tarpeen, jotta ydinenergialain 27 d § vastaisi paremmin ehdotetun säteilylain 85 §:ää. Säteilylain 85 §:n (’vapauttamisrajat’) sanamuoto ei sovellu sellaisenaan 27 d §:ksi, sillä ydinlaitoksilla jätteitä käsittelevät henkilöt ovat säteilytyöntekijöitä. Valvonnasta vapautettuja jätteitä esim. kaatopaikalla käsittelevät henkilöt ovat ydinenergialain näkökulmasta puolestaan väestöä. Säteilylain 85 §:n viittaus säteilylain 83 §:n 3 momenttiin käsittelee käytöstäpoistoa, josta ydinenergialaissa puolestaan on omat säännökset.

Ydinenergialaki on TEM:n toimialan laki. Muutoksista on sovittu TEM:n (Outi Slant) kanssa.

III Teknisluonteiset muutostarpeet lakiin

Lopuksi luetteloidaan teknisluonteiset muutostarpeet (kirjoitusvirheet tai vastaavat tekniset tarkennukset) lakiin:

- 19 §:n (’rekisterit’) 3 mom.: ”Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lisäksi, mitä siitä muualla ~~**laissa**~~ säädetään”.
- 20 §:n (’työntekijöiden annosrekisteri’) 3 mom.: ”Lisäksi rekisteriin talletetaan tiedot altistusolosuhteiden tarkkailumenetelmistä ja tuloksista siltä osin ku**i**n niitä käytetään työntekijöiden henkilökohtaisen säteilyannoksen määrittämiseen”.
- 22 §:n (’vastuu säteilyturvallisuudesta’): ”Toiminnanharjoittajalle kuuluvia velvollisuuksia ei vähennä se, että toimintaan on nimetty säteilyturvallisuusvastaava tai muu vastuuhenkilö tai **että** toiminnassa käytetään asiantuntijoita”.
- 41 §:n (’säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus’) 4 momentti: ”Muussa kuin 1–**3** momentissa tarkoitetussa…”.
- 46 §:n (’muun säteilysuojelukoulutuksen hyväksyntä’) 2 momentin 1 kohta: ”Säteilysuojelukoulutuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että 1) koulutus täyttää 41 §:n **8** kohdan nojalla säädetyt vaatimukset;
- 55 §:n (´vakuuden määrämisen perusteet) 1 ja 2 momentissa korvataan selkeyden vuoksi sana ’tilanteessa’ sanalla ’**toiminnassa**’, joka viitaa 54 §:ssä tarkoitettuun toimintaan

- 57 §:n 1 momentissa korvataan sana ’selvittämisvelvollisuus’ sanalla ’**osoittamis**velvollisuus’, koska 56 §:ssä säädetään ”Toiminnanharjoittajan… on voitava *osoittaa*, että tuote on turvallinen”.
- 83 §:n (’säteilylähteiden ja käyttötilojen käytöstä poistaminen’) 3 momentissa ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi pykäläviite: ”…, että jäljelle jääneiden radioaktiivisten aineiden määrä ei ole **85 §:n 2 momentin mukaista** vapauttamisrajaa suurempi”
- 84 §:n (’uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset’) 1 momentissa ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi pykäläviite: ”…, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole **85 §:n 2 momentin mukaista** vapauttamisrajaa suurempi”
- 119 §:n (’säteilyannoksen arviointi’) 3 momentissa ehdotetaan korvattavaksi verbi ’tallentamisesta’ verbillä ’talle**t**tamisesta’ (vrt. kielitoimiston sanakirja)
- 127 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sana ’~~**kuitenkaan**~~’ tarpeettomana
- 131 §:n (’toimet säteilyturvallisuuspoikkeaman jälkeen’) 1 ja 2 momentissa taivutusmuoto sanan ”toiminnanharjoittaja” taivutusmuoto pitää olla ”toiminnanharjoittaja**n”**
- 185 §:n (’säteilyrikkomus’) 3) kohtaan lisättäväksi ”…kieltoa **käyttää,** tuoda jne”, 4) kohtaa korjattavaksi säädösviite ”… 71 §:n 1−**3**…”, koska 71 §:ään on ehdotettu lisättäväksi uusi 2 momentti
- 199 §:ssä ’perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä’ korvataan termillä ’**määräyksiä**’, mikä on suoraviivaisempi ja selkeämpi pykälämuotoilu
- 202 §:n (’siirtymäsäännökset’) 14 momentissa ehdotetaan tarkennettavaksi säädösviitettä selkeyden vuoksi ’Tämän lain voimaan tullessa ionisoimatonta säteilyä 164 §:n **2 momentissa**…”

Muut lait:

Ydinenergialaki
- ehdotetaan ydinenergialain 2 a §:n (’säteilylain soveltaminen’) johtolauseeseen lisättäväksi sana ’säädetään’ ”Ydinenergian käytössä sovelletaan, mitä **säädetään** säteilylain…” Vastaavasti 1 momentin 1−10 kohdasta poistetaan kustakin kaikki sanat ’~~säädetään~~’ sekä tarkennetaan 1 kohdan asetuksenantovaltuutta: ”…..säteilyaltistuksen määrittämisperusteista sekä **10 §:n** 2 momentissa **valtioneuvoston oikeudesta säätää** työntekijöiden ja väestön annosrajoista”.
- ehdotetaan 7 q §:ään (’yleiset turvallisuusmääräykset’) muutettavaksi sijamuotoa ”vapauttamisraj**at**~~oista”~~

  Laki lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi annetun lain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta
- täsmennetään 1 momenttia: ”Tällä lailla kumotaan lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi (170/2017) **annetun lain** 2 §:n 3 momentti”.